

Informationssamfund – eller bare noget snak?

**ANMELDT
AF ROGER BUCH**

Ph.d., cand.scient.pol., lektor,
Danmarks Journalisthøjskole

Skabelsen af internettet i midten af 1980'erne og dets eksplosive udbredelse fra 1990'erne har fået nogen til at tale om en helt ny samfundstype, hvor servicesamfundet, der selv tidligere erstattede industrisamfundet, nu erstattes af informationssamfundet. På den ene side spiller den nye teknologi indiskutabelt en stor rolle i samfundsudviklingen, men på den anden side er den nærmest mytologiske dyrkelse af den nye teknologiske omfang og konsekvenser overdrevne. Beskæftigelsesmæssigt omfattede den offentlige og private servicesektor allerede i 1960'erne – før computere, internet og it – halvdelen af de beskæftigede, og er siden vokset til mere end 70 procent, mens landbrug er skrumpet fra 15 til 3-4 procent og industri fra 35 til mindre end 25 procent af de beskæftigede. At der alle disse tre steder i dag bruges informationsteknologi, gør vel næppe landet til et it- eller informationssamfund, mere end det at der alle steder bruges strøm gør os til et "elektricitetssamfund"? Internet-handel udgør stadig kun 1-2 procent af markedet, og netreklamer er både i USA og Danmark stadig kun 3-4 procent af annoncemarkedet – eksempelvis udendørsreklame på plakater, busser og lignende er i de senere år vokset meget hurtigt og er omsætningsmæssigt 50-100 procent større end netreklamer. Der er altså grunde til skepsis og måske endog på nogle områder grunde til at vende tommelfingeren nedad for den nye teknologi, på samme måde som maskinstormerne gjorde, da industrialiseringen slog igennem i 1800-tallets England.

Bogen "Demokrati på nettet" hopper heldigvis hverken på den teknologifetichistiske forherligelse af it eller på den maskinstormende afvisning, men placerer sig solidt midt imellem på den nøgterne skeptiske vurdering af udviklingen. Det slås fast allerede i indledningskapitlet, hvor ambitionen fastlægges som at "gøre os en smule klogere". En af bogens styrker er, at den er baseret på mange typer af data, som dels handler om forsøgene i den nordjyske kommune Hals, dels undersøgelser i andre kommuner samt

landsdækkende undersøgelser. Indholdet er (ud over traditionelle indlednings-, sammenfatnings- og afslutningskapitler) fordelt i to gange seks kapitler, som falder i de to hoveddele: først en generel afrapportering af projektet i Hals Kommune, dernæst mere dybtgående analyser af udvalgte aspekter af digital kommunikation.

Bogen dokumenterer overbevisende, at der på den ene side sker en kraftig udvidelse af udbudssiden med information, debatfora og så videre på nettet, mens det på den anden side går meget langsommere på modtagersiden: borgernes adfærd ændres kun langsomt uanset eksplosionen i adgang og brug af nettet og uanset det øgede udbud. Sat på spidsen fremstår nettet som et stort og hurtigt voksende udstillingsvindue for både borgere og offentlige myndigheder, men stadig med forholdsvis få, som kommer forbi vinduet, og især få, som kommer forbi det mere politiske og dialogorienterede, mens det informative har større succes. Alt efter, om man retter fokus mod afsender- eller modtagersiden, på det informative, og alt efter, om man ser på borgere, politikere eller institutioner, kan optimisterne, pessimisterne og skeptikerne finde støtte i bogen. Men optimisterne vil nok være mest skeptiske over for bogens konklusioner. Dermed er herværende anmelders position sikkert også afsløret, med en positiv konklusion: Man bliver klogere – ikke blot en smule, men meget – af at læse "Demokrati på nettet", så læs bogen frem for blot at snakke videre. Man bliver dog ikke mere sikker i sin tro eller mangel på tro på nettets muligheder – men det var sikkert heller ikke hensigten med den vellykkede bog.

Lars Torpe, Jeppe Agger
Nielsen og Jens Ulrik:

*"Demokrati på nettet
– Offentlighed, deltagelse
og digital kommunikation"*

Aalborg Universitetsforlag, 2005,
275 kroner inklusive moms.